

Narva Keeltelütseum

Muusika ainekava

6. klass

35 tundi, 1 tund nädalas

Narva 2019

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunsti liigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

2. Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislause; 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

1. Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2;
- 3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- 4) laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 5) laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kas tunned maad” (J. Berad), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas” (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas” (eesti rahvalaul), „Püha öö” (F. Gruber).

2. Pillimäng

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des ning iseseisvates palades;

2) rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;

3) kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

3. Muusikaline liikumine

Õpilane:

1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;

2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;

3) väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.

4. Omalooming

Õpilane:

1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

2) kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;

3) loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;

4) kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpilane:

1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;

2) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni;

3) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;

4) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;

5) on tutvunud valikuliselt Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt;

6) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

7) teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

6. Muusikaline kirjaoskus

Õpilane:

1) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasuta neid muusikalistes tegevustes:

2) mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides;

3) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega);

4) mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab neid musitseerides;

5) mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d, D–h tähendust ning kasutab neid musitseerides;

6) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:

a) eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud;

b) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpreet, improvisatsioon;

c) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid);

d) tempo, andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando, dünaamika, piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo;

7) kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara.

3. Öppesisu

Teema 1.

Rahvuslik ärkamisaeg ja I üldlaulupidu (4 tundi)

- **Karl August Hermann**
- **Esimesed Eesti heliloojad**
- **Aleksander Saebelman-Kunileid ja Friedrich August Saebelmann**
- **Miina Härma**

Põhimõisted: ärkamisaeg, kultuuritegelased, üldlaulupidu.

Teema 2.

Eesti muusikaelu areng (3 tundi)

- **Laulu- ja mänguseltsid Vanemuine ja Estonia**
- **Esimesed Eesti ooper ja ballett**
- **Eesti esimene sümfooniaorkester**
- **Eesti professionaalsed heliloojad**
- **Gustav Ernesaks**
- **Heino Eller**

Põhimõisted: professionaalne helilooja, laulutaat.

Teema 3.

Eesti heliloojad tänapäeval (3 tundi)

- **Arvo Pärt**
- **Erkki-Sven Tüür**
- **Veljo Torm**

Põhimõisted: ärkamisaeg, arhailine rahvaviis, modern, vaimulik muusika.

Teema 4.

20.sajandi Eesti levimusika loojad. (4 tundi)

- **Raimond Valgre**
- **Ansamblid RütmiKud, Kukerpillid, Justament, Apelsin, Ruja, Vitamiin, Fix.**
- **Arne Oit**
- **Valter Ojakäär**
- **Kustas Kikerpuu**
- **Uno Naissoo**

Põhimõisted: levimusika, estraadimusika, jazz, swing, pop- ja rock-muusika.

Teema 5.

Öölaulupeod (2 tundi)

- **Alo Mattiisen**

Põhimõisted: levimuusika, ärkamisaeg, öölaulupidu.

Teema 6.

Euroopa rahvaste muusika (16 tundi)

- **Soome**
- **Rootsi**
- **Norra**
- **Saamid**
- **Läti**
- **Leedu**
- **Venemaa**
- **Austria**
- **Saksamaa**
- **Ungari**
- **Poola**
- **Suurbritannia**
- **Irimaa**

Põhimõisted: rahvalaul, rahvatants, pillimuusika, kunstmuusika, kantele, vilepill, parmupill, lõõtspill, algriim, lõppriim, runolaul, eeslaulja, salmilaul, torupill, nükkelharf, polska, ballaad, springar, gangar, oinasarv, halling, reinlender, hardangeri viiul, klaverikontsert, võrutrumm, trideksnis, liigolaul, burdoonlaul, sõõrtants, paaritants, daudyte, skuduciai, gusli, tšastuška, , karjapasun, balalaika, žaleika, trepakk, Viini klassikud, ländler, tsitter, joodeldamine, alpisarv, suupill, polonees, masurka, krakovjakk, trombita, lauto, fiidel, reekviem, muusikal, reel, hornpipe, jig, tinavile, steptants.

Teema 7.

Muusikateooria (3 tundi)

- **D-duur**
- **h-moll**
- **Harmoniline moll**

Põhimõisted: helistik, helilaad, võtmemärgid, paralleelhelistik, meloodia, rütm, noodivältused, süngoop, punkteeritud rütm, dünaamika, harmoonia, segno, repriis, volt, latern.

Praktilised tööd ja IKT

Laulab hea diktsiooniga, väljendusrikkalt vastavalt vokaalsetele ja intonatsioonilistele võimetele.

Kasutab õpitud rütme musitseerimisel.

Rakendab õpitud rütme laulmisel, pillimängus, muusikalises omaloomingus.

Laulab hea diktsiooniga, väljendusrikkalt, vastavalt vokaalsele võimekusele intonatsioonipuhtalt.

Rakendab laulu omandamisel õpitud teadmisi (astmed, rütmid).

Markeerib kehapillil meetrumit.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest kooli õppekava hindamise korralduse sätatest.

Läbivad teemad

Muusikaõpetuses on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „**Väärtused ja kõlblus**” ning „**Kultuuriline identiteet**” on muusikaainele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel ja muusikaüritustel.

Teemaga „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**” seondub muusikaõpetuses oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiate, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse muusika mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus ning muusikaga seotud elukutsetega.

Läbiv teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**” on seotud muusikale omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**” lõimimine muusika õppesse. Muusikas julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Muusikaaines teadvustatakse muusikategevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „**Tervis ja ohutus**”. Muusikatundides kasutatakse töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele.

Muusikaõpetuse eriline panus teemade „**Keskkonna ja jätkusuutlik areng**” ning „**Teabekeskond**” käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. Seehõlmab mitmekülgsed oskusi nagu info leidmine muusika kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

Lõimimise võimalused muude õppeainetega

Eesti- ja emakeelega (teksti mõtestamine, teksti loomine, väljendusoskuse arendamine, regivärss, teksti sõnumi mõtestamine).

Kehalise kasvatusega (meetrumis liikumine, muusikaline liikumine, kehapill, koordinatsioon).

Matemaatikaga (taktimõõt, rütmivältused, rütm, helivältused, noodivältused).

Loodusõpetusega (Eesti kaart, kodukoht, Eesti, Euroopa, Soome, Venemaa, Läti, Suurbritannia, Irimaa, Rootsi, Norra, Leedu, Austria, Saksamaa, Ungari, Poola kaardil, asukoht kaardil).

Kunstiga (muusika visuaalne kujutamine, muusika visualiseerimine).

Ajalooga (kadri-kombestikuga seotud pärimus, muusikainstrumendid ajaloo kontekstis);

Inimeseõpetusega (jõulud, päikesepühad, Eesti riigi sümbolid, ema ja peresuhete olulisus, perekond).

Tööõpetus (pilli helitekitamise mehhanismid)

Kodundusega (tervislik toit).

Võõrkeelega (teksti lugemine ja hääldamine, väljendusoskuse rikastamine);

Klassi- ja kooliväline tegevus

Õppekäigud muuseumis (Eesti Muusika ja Teatri muuseum, Filmimuuseum), kontsetidel, helistuudias. Osalemine kooliüritustel.

Kasutatav õppekirjandus ja õppevahendid

- Heli Roos. Muusikaõpik 6.klassile. AVITA, 2012
- AVITA, 2007
- Anu Sepp, Hele-Mall Järv, Maia Muldma. Muusikaõpik 5.klassile. AVITA, 2013